

Sygn. akt III Ko 254/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku III Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Wiesław Żywolewski – ref.

Sędziowie: SSO Beata Brysiewicz

SSO Mariusz Kurowski

Protokolant: Monika Krajewska

przy udziale prokuratora Marka Żendziana

po rozpoznaniu w dniu 02 grudnia 2014 roku, 11 lutego 2015r.

sprawy z wniosku:

L. K. (1) o odszkodowanie

na mocy art. 8 ust. 2a Ustawy z 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. nr 34 poz. 149 z późniejszymi zmianami)

I. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy L. K. (1) kwotę 200.000 zł (dwieście tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia.

II. Oddala wniosek w pozostałym zakresie.

III. Kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt III Ko 254/14

UZASADNIENIE

W dniu 30 czerwca 2014 roku do Sądu Okręgowego w Białymstoku wpłynął wniosek L. K. (1) o zadośćuczynienie w kwocie 240.000,00 złotych za krzywdę związaną z represjonowaniem jej przez władze bezpieczeństwa i sądownictwa ZSRR za jej walkę o niepodległość Polski. Jako podstawę prawną żądania wnioskodawczyni wskazała art. 8 ust. 2 a i 2 b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. 2014 poz. 1851).

W uzasadnieniu wniosku opisała swą działalność niepodległościową w ramach struktur Armii Krajowej oraz okoliczności aresztowania i skazania przez Trybunał Wojenny (...) na karę 10 lat katorżniczej pracy w łagrach syberyjskich. Opisała swoje cierpienia psychiczne i fizyczne w czasie odbywanej kary w okresie od 05.08.1949 r. do 11.08.1955 r.

Na rozprawie pełnomocnik wnioskodawczyni rozszerzył wniosek o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 288.000 złotych, po 4.000 złotych za jeden miesiąc represji, ponieważ okres represji obejmuje 6 lat, daje to łącznie 72 miesiące.

Sąd ustalił, co następuje:

L. K. (1), z domu K., urodziła się w dniu (...)w miejscowości G.gm. H.. Jej ojciec J. K., jako żołnierz wojska polskiego uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej, a następnie brał udział w tworzeniu Armii Krajowej. Patriotyzm wpajał również swoim dzieciom, w tym córce L.. Wnioskodawczyni w roku 1943 została przyjęta w struktury Armii Krajowej w charakterze łączniczki. Należała do obwodu (...), obchodu Armii Krajowej L.. W czasie okupacji niemieckiej L. K. (1)zajmowała się działaniami pomocowymi typu: dostarczanie lekarstw i żywności dla polskich partyzantów, przenoszenie meldunków, kontaktowanie osób ze sobą w celu ułatwienia przekroczenia granicy, ukrywanie żołnierzy Armii Krajowej w domu rodzinnym, zbieranie i dostarczanie wiadomości na temat ruchu jednostek niemieckich, zachowań władz okupacyjnych. Dom rodzinny, w którym mieszkała wnioskodawczyni był położony pół kilometra od granicy, stanowił ważne miejsce strategiczne dla żołnierzy Armii Krajowej. Działalność niepodległościową kobieta kontynuowała również pod okupacją (...), po anektowaniu G.przez Związek (...). L. K. (1)nieprzerwanie do roku 1949 pomagała żołnierzom konspiracji niepodległościowej nadal działającym na G.i ukrywającym się przed NKWD. W dniu 5 sierpnia 1949 roku wraz z mamą i bratem B.zostali aresztowani przez NKWD pod zarzutem przynależności do nielegalnych ugrupowań zbrojnych Armii Krajowej Polski, działających na terytorium (...)w celach kontrrewolucyjnych (art. 64 KK (...)1928 r.). W dniu aresztowania, w domu rodzinnym wnioskodawczyni, NKWD znalazło ukrywającego się w sianie żołnierza Armii Krajowej- A. J.. W toku postępowania karnego działania L. K. (2)przekwalifikowano według art. 63-1 KK (...)pomocnictwo do zdrady ojczyzny” (działania dokonane przez obywatela Związku SRR na szkodę potęgi wojskowej ZSRR, jego niezależności państwowej lub nietykalności jego terytorium, tzn. szpiegostwo, wydanie tajemnicy wojskowej lub państwowej, przejście na stronę wroga, ucieczka lub przelot przez granice). L. K. (1)na proces za działalność niepodległościową, oczekiwała w uciążliwych warunkach w podziemnych więzieniach (...) zlokalizowanych w miejscowościach S.czy G., gdzie była bita, straszona, głodzona.

W dniu 28 września 1949 roku wnioskodawczyni została skazana na 10 lat pozbawienia wolności w obozach pracy z konfiskatą mienia przez Trybunał Wojskowego MSW obwodu (...). Wyrok został złagodzony decyzją Trybunału Wojskowego wojska MSW (...)okręgu wojskowego z dnia 15 czerwca 1955 roku do lat 6 pozbawienia wolności oraz 2 lat pozbawienia praw obywatelskich. Na mocy uchwały nr 36 z dnia 28 marca 1956 r. przez (...)Komisję Obwodową po ponownym rozpatrzeniu spraw dotyczących skazanych za przestępstwa kontrrewolucyjne, znajdujących się w obozach pracy, koloniach i więzieniach MSW ZSRR oraz wysiedlonych wyrok Trybunału Wojskowego wojska MSW (...) okręgu wojskowego został zmieniony i L. K. (1)(K.) obniżono karę do już odbytej.

W dniu 29.01.1950 roku L. K. (1)została przewieziona koleją w żelaznym wagonie z więzienia w G., bez odpowiedniej odzieży zimowej, do obozu koncentracyjnego w M.(I.). Była tu traktowana jak więzień polityczny, nadano jej numer obozowy (...). Pracowała wówczas na powierzchni kopalni węgla przy budowie miasta po dziesięć godzin dziennie. Była zmuszana do kopania zmarzniętej ziemi na głębokość metra w celu wydobycia węgla, który następnie trzeba było załadować na wagony. Prace wykonywała w trudnych warunkach pogodowych (około -40 stopni C) w nieodpowiednim ubraniu, które przymarzało do pleców. Była torturowana. Wraz z innymi więźniami mieszkała w ciasnym baraku, gdzie było tak zimno, że włosy przymarzały jej do ściany. Do jedzenia otrzymywała zgniłą kapustę i 250 g chleba dziennie. Od dnia 20 kwietnia 1952 r. przebywała w łagrze w K.w K.. W tym obozie pracowała przy karczowaniu lasu i na roli. Warunkiem otrzymania jedzenia, było wypracowanie określonych norm pracy. Prace rolne wykonywała ręcznie, za pomocą motyki. Miała stale bardzo poranione ręce.

Została zwolniona w dniu 11.08.1955 r. Do domu wróciła w dniu 21.08.1955 roku. Mama wnioskodawczyni nadal pozostawała w obozie koncentracyjnym, zaś młodsze rodzeństwo przebywało w domach dziecka. Po 3 dniach musiała opuścić rodzinną miejscowość, w celu uniknięcia aresztowania z uwagi na orzeczone 2 letnie pozbawienie praw obywatelskich.

L. K. (1)w roku 1995 otrzymała Odznakę Weterana Walk o Niepodległość oraz w dniu 7 stycznia 2005 roku została mianowana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Podporucznikiem Wojska Polskiego. Wnioskodawczyni otrzymała liczne podziękowania i dyplomy za aktywną działalność patriotyczną.

Niniejszy stan faktyczny Sąd ustalił w szczególności na podstawie: zeznań wnioskodawczyni L. K. (1)(k.120v-122v), zaświadczeń Komitetu Bezpieczeństwa Państwowego Republiki Białoruś Urzędu Obwodu (...) (k.5-6, k.167-172),

dokumentów przedłożonych przez wnioskodawczynię odnośnie przyznanych nagród i podziękowań (k.7-17), informacje z Archiwum Akt Nowych w W.(k.42), informacje z Instytutu Pamięi Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (k.43-45, k.51-52,63-69, k.135-145), decyzję Urzędu Do Spraw Kombatantów Osób Represjonowanych wraz z załącznikami (k.77-106), wyciąg z Kodeksu Karnego BSRR 1928 roku (k.164-166) wraz z tabelą porównawczą artykułów Kodeksów Karnych Republik Związkowych (k.115-119), informację Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej (k.128-129), opinii biegłego historyka (k.174-176v).

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek L. K. (1) okazał się zasadny. Sąd uznał jedynie za zbyt wygórowaną kwotę zadośćuczynienia, o jaką wymieniona wnioskowała.

Podstawę prawną roszczeń L. K. (1) stanowią niewątpliwie przepisy art. 8 ust. 2a i 2 b ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. 2014 poz. 1851), zwanej dalej ustawą lutową.

Zgodnie z art. 8 ust 1 ustawy lutowej osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzje o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji.

Zgodnie z art. 8 ust. 2a ustawy lutowej uprawnienia określone w ust. 1 przysługują również osobom, mieszkającym obecnie bądź w chwili śmierci w Polsce, represjonowanym przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe, działające na obecnym terytorium Polski w okresie od dnia 1 lipca 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r. oraz na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim, w okresie od dnia 1 stycznia 1944 r. do dnia 31 grudnia 1956 r., za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego lub z powodu takiej działalności.

Z kolei przepis art. 8 ust. 2b powołanej ustawy określa pojęcie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, o której mowa w ust. 2a poprzez kryterium terytorialne i czasowe. Jest to w odniesieniu do osób represjonowanych działalność na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim poza obecnym terytorium Polski w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 5 lutego 1946 r.

Wskazane powyżej przepisy formułują zatem odrębnie przesłanki wypłaty odszkodowania osobom represjonowanym przez władze polskie i radzieckie. O ile według art. 8 ust. 1 ustawy podstawowym warunkiem ubiegania się o rekompensatę jest uznanie za nieważne orzeczenia wydanego przez polskie organy, o tyle w przypadku represjonowanych przez organy władzy radzieckiej ustawodawca w ogóle takiego warunku nie formułuje. Pierwszą przesłanką przyznania świadczeń z art. 8 ust. 2a ustawy lutowej jest stosowanie represji przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe, przy czym represje te musiały być stosowane we wskazanym czasie, tj. do 31 grudnia 1956 r. W tym przypadku zignorowano przesłankę formalną w postaci wydania orzeczenia skazującego, a następnie jego unieważnienia. Represje niniejsze muszą zaś być konsekwencją określonych działań podejmowanych przez osoby prześladowane-działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego lub z powodu takiej działalności.

W wyroku z dnia 18 listopada 2003 roku o sygn. akt P 6/03 Trybunał Konstytucyjny (OTK-A 2003/9/94, Dz. U. 2003/206/2011, Lex nr 82398) zwrócił uwagę na konieczny sposób interpretacji przepisów art. 8 ust. 2a w zw. z art. 8 ust. 2b ustawy lutowej. W świetle stanowiska Trybunału Konstytucyjnego zakresem wskazanych przepisów objęte są osoby, które po dniu 5 lutego 1946 r., na terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim poza obecnymi granicami Polski, kontynuowały prowadzoną wcześniej działalność na rzecz bytu niepodległego Państwa Polskiego i z powodu tej działalności były represjonowane przez radzieckie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe. Trybunał Konstytucyjny interpretując przepisy wskazał na określone fakty historyczne leżące u podstaw poszczególnych nowelizacji wskazanych powyżej przepisów ustawy lutowej. Ustawodawca uwzględniając fakty historyczne, że organy sądowe i pozasądowe obcego państwa sprawowały władzę na terytorium Polski oraz granice

czasowe i miejscowe działania organów radzieckich na ziemiach polskich ustanowił kryteria żądania rekompensaty. Mając to na uwadze, gdy chodzi o terytorium Polski w granicach ustalonych w Traktacie Ryskim, ale poza terytorium Polski-działalność, z którą wiąże się ewentualną wypłatę świadczeń musiała być prowadzona w okresie od 17 września 1939 roku (zajęcie ziem polskich przez wojska radzieckie) do 5 lutego 1946 roku (ratyfikacja umowy z dnia 16.08.1945 r. o polsko-radzieckiej granicy państwowej- data końcowa obowiązywania granicy państwowej ustalonej Traktatem Ryskim). Trybunał Konstytucyjny ocenił, że przepis art. 8 ust. 2a wiąże pojęcie "działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego" z terenem tejże działalności- na terytorium Polski, w prawie ustalonych granicach. Celem ustawodawcy było niedopuszczenie do sytuacji, w której Skarb Państwa wypłacałby rekompensaty osobom represjonowanym w ZSRR za działania skierowane wyłącznie przeciwko władzom radzieckim. Zamiarem ustawodawcy było bowiem przyznanie rekompensaty polskim patriotom, także tym, którzy ponieśli konsekwencje swej działalności już na terenie Związku Radzieckiego. Przy interpretacji przepisu art. 8 ust. 2 b ustawy lutowej należy uwzględnić, iż wiele osób prowadzących działalność narodowowyzwoleńczą już w czasie wojny kontynuowało ją po jej zakończeniu, a także po 5 lutego 1946 r., czyli po formalnym ustaleniu granicy polsko-radzieckiej.

W ocenie Sądu, wszystkie omówione powyżej przesłanki do wypłaty zadośćuczynienia zostały spełnione wobec L. K. (1). Wnioskodawczyni rozpoczęła działalność niepodległościową w roku 1943 roku i kontynuowała ją w sposób nieprzerwany do daty aresztowania, a zatem do roku 1949. Miejsce jej działalności spełnia kryterium terytorialne o jakim mowa w przepisie art. 8 ust. 2b ustawy lutowej. Bez wątpienia zatem działalność niepodległościowa L. K. (1)to działalność, o jakiej mowa w art. 8 ust. 2 a i 2b ustawy lutowej. W zakresie tym istotne znaczenie mają przede wszystkim szczegółowe zeznania wnioskodawczyni (k. 120v-122v). Wnioskodawczyni opisała szczegółowo rodzaj wykonywanych czynności pomocowych dla żołnierzy Armii Krajowej i jej czasookres. Nie sposób pomijać również faktu, iż w dniu aresztowania w domu wnioskodawczyni był ukrywany żołnierz A. J.. Zeznania L. K. (1)znalazły odzwierciedlenie w zgromadzonych w sprawie dokumentach. Podstawowe znaczenie w ocenie Sądu mają przede wszystkim dokumenty z Komitetu Bezpieczeństwa Państwowego Oddziału Obwodu (...)z G.(k.5-6, k.167-172), z których wynika jednoznacznie, iż wnioskodawczyni była aresztowana pod zarzutem udziału w nielegalnych ugrupowaniach zbrojnych Armii Krajowej Polski, działających na terytorium sowieckim w celach kontrewolucyjnych. W toku postępowania działania jej przekwalifikowano według art. 63¹ KK BSRR na pomocnictwo do zdrady ojczyzny. Pozostałe dokumenty zgromadzone w aktach sprawy pośrednio również potwierdzają niniejsze. Informacje z Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (k.43-45, k.51-52,63-69, k.135-145) oraz dokumenty dotyczące postępowania przed Urzędem Do Spraw Kombatantów Osób Represjonowanych (k.77-106) potwierdzają działalność niepodległościową L. K. (1). Pośrednio przemawiają za tym również liczne nagrody, podziękowania obecnie przyznane wnioskodawczyni. Dokumenty potwierdzają również okoliczności represjonowania wnioskodawczyni i odbycie kary w łagrach (...). Autentyczność i rzetelność dokumentów nie budziła, w ocenie Sądu, żadnych wątpiwości.

Zeznania wnioskodawczyni znalazły również odzwierciedlenie w faktach historycznych przedstawionych przez biegłego historyka K. K. (2)(k.174-176v). Opinia jako jasna, szczegółowa i sporządzona przez osobę z dużym doświadczeniem zasługiwała zdaniem Sądu na miano miarodajnej. Biegły wiedzę historyczną opierał na relacjach wielu osób, na licznych dokumentach źródłowych, które to informacje gromadził od wielu lat, a nie na potrzeby niniejszego postępowania. Biegły szczegółowo opisał dynamikę działań niepodległościowych na terenach, na których działała wnioskodawczyni w czasach okupacji niemieckiej i następnie sowieckiej. Zwrócił uwagę na początek pracy niepodległościowej działaczy Armii Krajowej, jej niewielki upadek, kontynuację. Podkreśla jednak jej nieprzerwany i ciągły charakter, mimo nawet okresów niewielkiej stagnacji. Ostatnia grupa partyzancka dowodzona przez B.pseudonim (...)została zniszczona dopiero w latach pięćdziesiątych. Biegły wskazał na podstawie analizy wielu przypadków, iż na podstawie art. 63¹ KKBB skazywano większość członków Armii Krajowej za działalność kontrewolucyjną w kontekście dążenia do oderwania zachodnich obwodów Radzieckiej Białorusi od Związku Radzieckiego.

W tym miejscu należy wskazać marginalnie, iż Sąd nie skorzystał z oficjalnej drogi pomocy prawnej w celu uzyskania odpisu wyroku z Białorusi, albowiem uznał zgromadzony w sprawie materiał za kompletny do wydania rozstrzygnięcia w sprawie. Tym bardziej, iż sytuacja geopolityczna na Białorusi nie ułatwia współpracy międzynarodowej. Nie sposób

choćby pominąć odpowiedzi Prokuratury Obwodu (...)z dnia 19.12.2014 r. na zapytanie Sądu Okręgowego w Białymstoku. Otóż z informacji wynika, iż archiwum UKGB Obwodu (...)nie dysponuje żadnymi danymi na temat L. K. (1). Podczas, gdy dokument uzyskany przez córkę wnioskodawczyni, mieszkającą na Białorusi, przedłożony na rozprawie w dniu 11 lutego 2015 r. (k.167-172) przeczy niniejszej odpowiedzi. Ten sam urząd kilka dni przed skierowaniem odpowiedzi do tut. Sądu, w dniu 2.12.2014 r. na podstawie Archiwum Urzędu KBP Republiki Białorusi wydał stosownej treści dokument. Mając na uwadze ekonomikę procesu oraz kompletność materiału Sąd uznał za bezcelowe korzystanie z formalnej drogi uzyskania tychże informacji.

Bezspornie L. K. (1)w wyniku pozbawienia wolności i internowania w obozach na ternie ZSRR doznała głębokich przeżyć psychicznych. Stanowiło to dla niej niewątpliwie wielką dolegliwość z racji długotrwałej rozłąki z bliskimi, ciężkich warunków w jakich musiała pracować przez okres 6 lat, mimo swego młodego wieku. Warunki w jakich przebywała w kolejnych obozach - zimno, głód, terror psychiczny i fizyczny, niepewność o los matki zabranej po 2 miesiącach od aresztowania do A.(obozu, gdzie dochodziło do zagłady osób starszych), spowodowały niewątpliwie głębokie przeżycia psychiczne u internowanej. Powszechna jest wiedza odnośnie bardzo ciężkich warunków pobytu w łagrach (...), tożsama z twierdzeniami wnioskodawczyni. Bezspornie zatem L. K. (1)należy się rekompensata – zadośćuczynienie za pozbawienie wolności w okresie 6 lat.

W opisanych wyżej okolicznościach należało zasądzić odpowiednią kwotę zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez wnioskodawczynię w związku z jej internowaniem, w wysokości adekwatnej do opisanych wyżej okoliczności związanych z doznanymi cierpieniami moralnymi i krzywdą doznaną przez wymienioną. W ocenie Sądu kwotą adekwatną do krzywd doznanych przez poszkodowaną jest kwota 200.000 złotych. Zwrócić należy uwagę, iż niemożliwe jest proste i precyzyjne przeliczenia krzywd fizycznych, psychicznych, moralnych doznanych przez L. K. (1) w czasie internacji, na kwotę pieniężną. Żadna kwota zapewne w stu procentach nie zrekompensuje doznanych krzywd.

Kwotę taką należy zatem odnieść do względnie obiektywnych faktów i wartości. Analizując wysokość krzywdy Sąd uzupełniająco posiłkował się również kryteriami obiektywnymi - współczesnymi standardami społeczeństwa, aktualnymi warunkami życia i przeciętnej stopy życiowej ludzi w celu zobrazowania „odpowiedniego” charakteru zasądzonej z tego tytułu kwoty. Uzupełniające stosowanie niniejszych kryteriów zdaniem Sądu nie podważy funkcji kompensacyjnej zadośćuczynienia. Pozwoli zaś nie doprowadzić do nadmiernego wzbogacenia wnioskodawczyni. Sąd podziela bowiem poglądy wyrażone wielokrotnie w orzecznictwie sądowym o możliwości posiłkowania się tymi kryteriami jedynie uzupełniająco w aspekcie urzeczywistnienia zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP) (vide: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2011 r. w sprawie o sygn. akt I PK 145/10, OSNP 2012/5-6/66, Lex nr 905761, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 lutego 2013 r. w sprawie o sygn. akt II AKa 25/13, LEX nr 1294736 ,Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 maja 2004 roku II AKa 138/04).

Zdaniem Sądu w tym przypadku kwota zadośćuczynienia za każdy miesiąc internowania nie powinna być niższa od minimalnego wynagrodzenia (które na dzień 1.01.2015 roku wynosi 1750 zł (Dz. U. z 2014 r. poz. 1220)), lecz także nie powinna stanowić sumy wyższej niż przeciętne wynagrodzenie (kwota 3.942,35 zł zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 17 lutego 2015 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłaty nagród z zysku w 2015 r.). Sąd określił odpowiednią wysokość zadośćuczynienia jako wypadkową tych dwóch wskaźników ekonomicznych, uznając, iż zasądzona kwota zadośćuczynienia stanowi odpowiednią i sprawiedliwą rekompensatę finansową za cierpienia fizyczne i moralne doznane przez wnioskodawczynię.

Zdaniem Sądu kwota, jakiej domagała się wnioskodawczyni tj. 288.000 zł, po 4.000 zł za każdy miesiąc internowania jest zawyżona i nie uwzględnia przede wszystkim uzupełniających kryteriów obiektywnych, o jakich mowa powyżej. Dlatego w pozostałym zakresie wniosek został oddalony.

O kosztach orzeczono w myśl art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.